H U M A N I S T I S C H E P E R S D I E N S T

Bleyenburgstraat 1,
UTRECHT

Uitgave van het Humanistisch Centrum "M e n s en W e r e l d".

Verschijnt 2 maal per maand - Abonnementsprijs f.3.-- per jaar.
Bij publicatie van gegevens, welke de Persdienst uit andere bladen heeft overgenomen, dient de oorspronkelijke bron te worden vermeld.
Postgiro 304960 t.n.v. Humanistisch Verbond te Utrecht.
Telefoon 10163 (K-3400).

15 October 1952.

1e jaargang Nr. 10.

VAN ALLE KANTEN.

In het Eindhovens Dagblad van 4 October j.l. komt het volgende artikel van Dr. A.v.d.Wey, O.Carm. voor:

Unfaire bejegening van de humanisten.

Over "Tijd"en "Volkskrant" teleurgesteld.

Het Septembernummer van het maandblad van het Humanistisch Verbond "Mens en Wereld" bespreekt ook enige persstemmen van andersdenkenden over het Hum. Congres te Amsterdam.

Het is over "Volkskrant" en "Tijd" niet erg te spreken en o.i. zeer terecht. Als katholieke Congressen op dezelfde wijze werden verslagen in humanistische bladen, dan zouden wij dat vast zeer kwalijk nemen. De besprekingen in beide bladen missen twee gewenste eigenschappen: deskundigheid en fatsoen. Het fatsoen slaat vooral op de w i j z e van behandeling. De Volkskrant zondigt tegen de deugd van fatsoen zeer sterk in deze passage: Het Congres heet "één ononderbroken demonstratie van de verdwazing en blinde hoogmoed, waartoe de Westelijke mens vervallen kan, wanneer hij verzaakt aan de eeuwige waarheden van het christelijke geloof". Ook de criticus in "De Tijd" gedraagt zich niet fatsoenlijk tegenover de congressisten. Ze worden betiteld als "deftige heren, professoren enzo", die aan hun glimlach als humanisten te herkennen zijn. Hoe steken humanisten bergenhoog in fatsoen af tegen deze katholieke scribenten, wanneer zij schrijven over de c h r i s t e l i j k e levens- en wereldvisie, zoals Dr. Van Praag in zijn "Modern Humanisme", Warffemius in zijn "Geloof en Ongeloof" of Prof. Hoetink in zijn "Humanisme en Socialisme".

Tegenover deze fatsoenlijke medeburgers onfatsoenlijk worden, siert ons katholicisme niet. Wij dachten, dat deze w i j z e van polemiseren tot het verleden behoorde.

De recensenten blijken verder ook niet deskundig. De man van de Volkskrant blijkt in eigen leer zelfs niet sterk te staan, waar hij schrijft, dat "God niet anders dan bij wijze van openbaring tot de mens kan spreken. Een niet-geopenbaarde godsdienst is iets als een niet-menselijk mens, een niet-humaan humanist". Wij menen, dat het katholicisme nog steeds leert, dat God ook op natuurlijke en zwijgende wijze in de schepselen tot ons spreekt. Wij noemen dat geen openbaring in de gebruikelijke zin van het woord. En heeft het woord "natuurlijke" godsdienst bij ons geen burgerrecht?

Deze recensent haspelt ook "godsdienst" en "religie" door elkaar en dat mag men in dit verband zo maar niet doen. Ook is het niet waar, dat onze moderne humanisten zich"anti-christelijk" wensen te gedragen, wel "niet-christelijk". Nu zou men in concreto en in bijzondere gevallen er over kunnen twisten of dit "niet" soms niet gelijk wordt aan "anti", maar men moet toch eerlijk eerst h u n mening weergeven.

Ook de schrijver in "De Tijd" geeft geen blijk op de hoogte te zijn van de nieuwere ontwikkeling van het Humanisme betreffende het "optimisme". Hij beweert, dat door de humanisten de verschijselen van

"lijden", van goed en kwaad ..... geïgnoreerd en voorbijgezien worden. Zij zouden zich overgeven aan een terrestre i d y l l e". Genoemde humanistische auteurs ignoreren die verschijnselen beslist niet. Zij houden zich er intens mee bezig en worden evengoed er door gekweld als wij christenen. Dit moderne Humanisme is niet optimistisch, maar realistisch. Ook zijn wij het principieel niet met het Humanistisch Verbond eens, doch wensen het fair te behandelen. Wij betreuren het zeer, dat van katholieke zijde zo unfair en ondeskundig over de humanistische stroming en het Congres is geschreven. Gelukkig weten de humanisten, dat niet alle katholieken zo minderwaardig over hun overtuiging denken. Zij schrijven zelf hoe ze zich "gelukkig prijzen, in een instituut als bijv. Het Nederlandse Gesprek Centrum, waar wij met r.k. en reformatorische christenen aan één tafel zitten, betere ervaringen te hebben opgedaan"!

xxxxx

De discussie rondom de humanistische geestelijke verzorging zet zich voort. Ditmaal in het blad

"Woord en Dienst", veertiendaags orgaan voor het Hervormde Kerkenwerk, waarin op 9 Augustus ds. M.D. Gijsman een hoofdartikel geeft over "Het Humanistisch Verbond en geestelijke verzorging". In het nummer van 20 Augustus volgen daarop enige reacties.

Ds. Gijsman begint met deze vraag te stellen: kan er bij het H.V. van geestelijke verzorging sprake zijn? Het antwoord daarop moet stellig luiden: niet in de zin, waarin de kerk geestelijke verzorging behartigt. Het H.V. stelt de eerbied voor de mens centraal - de kerk daarentegen God, zoals deze zich in Christus heeft geopenbaard. De kerk is geïnteresseerd in de christenmens, d.w.z. bij de door God verloste en vernieuwde mens. De kerk waardeert en schat de mens eerst in zijn betrekking tot God, want in dat op-God-betrokken-zijn (door-God-aangesproken-zijn) is de mens eerst mens en gaat hij alle humaniteit te boven.

Na de in humanistische kring heersende formulering van geestelijke verzorging te hebben weergegeven, constateert ds. Gijsman dat de kerk hieronder iets totaal anders verstaat, hier is geen sprake van een accent verschil. Juist waar het gaat om de betrekking van de mens tot God, de Gans-Andere, kan de kerk geestelijke verzorging van humanistische zijde niet erkennen.

De schrijver betreurt het, dat het H.V., alhoewel de humanist zelf begrijpt dat de kerk een grootheid van totaal andere orde is dan het H.V., niettemin van geestelijke verzorging is gaan spreken. De verwarrende indruk wordt hiermee gevestigd, alsof het H.V. als een soort nevenkerk of super-kerk een plaats wil gaan innemen naast "andere" kerken. Op deze wijze worden bepaalde inhouden gedevalueerd. Persoonlijk is ds. G. van mening, dat heel de discussie rondom het H.V. een mildere toon zou verkrijgen en allerlei beslissingen op de betrokken sectoren gunstiger zouden zijn uitgevallen, wanneer het H.V. de term "geestelijke verzorging", die nu eenmaal in Nederland een bepaalde gevoelswaarde vertegenwoordigt, had laten varen of uitsluitend gesproken had van culturele of sociale verzorging, waarin zijn geestelijke verzorging immers toch primair blijkt op te gaan; of anders van geestelijke vorming, of kortweg: humanistische verzorging.

..... De voorstelling, dat de Kerk er zou zijn voor de "kerkelijken", terwijl het H.V. de zorg voor de "buitenkerkelijken" op zich zou nemen, is onjuist. Aan zulk een verdeling van de activiteit valt voor de kerk niet te denken, het H.V. zal dit ook niet verwachten. De actie-radius van de kerk is nu eenmaal wereldomvattend. Al is de kerk nog zozeer in gebreke gebleven wat haar apostolaat betreft, haar opdracht blijft onaangetast. Het H.V. moet er zich dus wel van overtuigd houden dat de kerk zich nimmer zal laten terugdringen tot de "eigen leden" of de "eigen mensen" of het "eigen territoir". Dat zou het einde van de kerk betekenen. Er moet volledig en onverkort voor de kerk gelegenheid blijven om binnen de in geding zijnde sectoren haar opdracht te vervullen, ook en niet het minst onder de buitenkerkelijken.

..... En dan: wie is buitenkerkelijk? De practijk der geestelijke verzorging heeft m.i. wel voldoende uitgewezen dat de officiële opgave omtrent de al- of niet-kerkelijkheid op geen stukken na blijkt te kloppen met de werkelijkheid.

voor de beklemmende vraag van het H.V.: wat gebeurt er met diegenen, die niets meer van kerk en christendom weten en die er ook niets meer van willen weten? Moeten die dan maar verkommeren? Ten prooi vallen aan het nihilisme? Zou wellicht het H.V. iets voor hen kunnen betekenen? Kan het op dit punt niet een kans krijgen to say her say, naast de kerken en eventueel samen met de kerken? Op welke wijze en onder welke vorm het H.V. dan ingeschakeld zou moeten worden in de sectoren, die hier aan de orde zijn, valt nader te bezien. Of de term "geestelijke verzorging" ook voor het H.V. gehandhaafd dient te blijven, kan eveneens nader worden bekeken. Persoonlijk zou ik er voor willen pleiten dat "humanistische verzorging" (sic!) geboden wordt aan diegenen, die humanist zijn of zich door het humanisme willen laten "vormen" of althans de wens daartoe te kennen geven!

xxxxxx

In "Woord en Dienst" van 20 September reageert Dr. A. de Wilde, Herv. Predikant te Nieuwe Niedorp hierop, waarna aan ds. Gijsman een wederwoord wordt gegeven:

Een paar opmerkingen naar aanleiding van het artikel van ds. Gijsman in "Woord en Dienst" van 9 Augustus:

"In dit vrije land mogen de kerken èn de niet-kerkelijke geestelijke stromingen zich wenden tot een ieder. De kerken mogen hun getuigenis brengen tot hun leden èn tot de buitenkerkelijken. De humanisten mogen hun getuigenis brengen tot hun leden èn tot alle buiten- en binnenkerkelijken. De humanisten hebben geen monopolie voor de geestelijke verzorging van de buitenkerkelijken, evenmin als de kerken. Wij wensen geen van Staatswege bevoorrechte kerk of wereldbeschouwing. Alle leunen van de kerk op de Staat is het leunen op de befaamde gebroken riestaf, die de hand doorboort. Het is daarom niet in te zien, waarom de overheid niet aan humanistische geestelijke verzorgers, mits behoorlijk opgeleid, toegang zou verlenen tot kazerne en gevangenis, om geestelijke verzorging te verlenen op de wens van daaraan behoefte hebbende buitenkerkelijke òf kerkelijke personen. Wij moeten als Christenen niet willen, dat de overheid ons voortrekt. Wij geloven, dat in de strijd der geesten het woord geldt, dat de waarheid ten slotte de sterkste is. Wie op discriminerende maatregelen steunt, belijdt eigen zwaktegevoel. Geestelijke discriminatie met Staatshulp leidt naar ..... Spanje. Waarom voorts aan de humanistische zorg voor militairen enz. de naam "geestelijke verzorging" betwist moet worden, is mij een raadsel. Het humanisme is toch een "geestelijke stroming"? Op deze wijze moeten wij niet met het Humanistisch Verbond omgaan!
Onderschrift:

De redactie is zo vriendelijk mij gelegenheid te bieden tot een kort onderschrift:

Voortbordurend op het stramien van ds. De Wilde valt het evenmin in te zien, waarom de overheid niet aan eventuele communistische geestelijke verzorgers, mits behoorlijk opgeleid (sic) toegang zou verlenen tot kazerne en gevangenis, om geestelijke verzorging te verlenen aan daaraan behoefte hebbende buitenkerkelijke en kerkelijke personen. En waarom zou in dat geval aan de communistische zorg voor militairen enz. de naam "geestelijke verzorging" moeten worden betwist? Het communisme is toch een geestelijke stroming?

Zonder te willen beweren, dat humanistische verzorging een eerste stap zou zijn op de weg naar communistische verzorging, gelijk sommigen menen èn vrezen, gebruik ik toch opzettelijk dit extreme voorbeeld om duidelijk te maken, hoe de term "geestelijke verzorging" kan worden uitgehold. Een euvel van onze tijd is juist het ontstellend gebrek aan discriminatie. Het proces der devaluatie van woorden, waarden en normen is helaas nog altijd in volle gang. Ik ben geen bewonderaar van enig wit-zwart schema, maar ik heb wel graag, dat men wit wit en zwart zwart noemt. Gelukkig stellen in Nederland humanisme en overheid daar ook nog enige prijs op.

G.

UIT EIGEN KRING.

HUMANITAS

Opening van het Kindertehuis "Ellinchem".

Zaterdag, 27 September 1952, vierde"Humanitas" feest. Haar eerste kinderhuis, gelegen in een prachtige omgeving, te Ellecom, werd op die dag door de voorzitter van de Nationale Federatie de Nederlandse Bond tot Kinderbescherming geopend.
Het huis biedt plaats aan 40 kinderen, jongens en meisjes van 0 - 21 jaar. Een deskundige staf van personeel waarborgt een goede verzorging en opvoeding.
Het huis is in de eerste plaats bestemd voor die kinderen, wier ouders zijn of worden ontzet of ontheven uit de ouderlijke macht, omdat zij tekortschieten in hun opvoedende taak, hetzij uit onmacht of onwil.
Voorzover er plaatsruimte is, zullen ook kinderen door Kinderrechters, Officieren van Justitie en Voogdijraden kunnen worden geplaatst.
De opening droeg een feestelijk karakter. Hartelijke gelukwensen van H.M. de Koningin, sympathieke woorden van vertegenwoordigers van de overheid en bevriende organisaties, benevens gulle gaven uit de afdelingen gaven blijk van de belangstelling, welke er voor dit huis bestaat.
Voorzitter, Mr.Dr. J. In 't Veld kon tot onze vreugde mededelen, dat het Koningin Juliana Fonds Fl. 10.000.-- ten behoeve van de inrichting van het huis schonk, onder voorwaarde dat "Humanitas" een zelfde bedrag uit eigen kring weet bijeen te brengen.

xxxxxxx

Hum.Werkgemeenschap
Partij v.d. Arbeid

In het komende winterseizoen gaat de Hum. Werkgemeenschap streekbijeenkomsten beleggen. Op deze bijeenkomsten zullen sprekers vanuit hun humanistische levensovertuiging de politieke situatie van ons land belichten en daaruit conclusies voor de Partij van de Arbeid trekken. De eerste bijeenkomst vindt plaats midden November te Groningen. Inleiders zullen zijn H. Vos en G. Stellinga.